

STUDENTENVAKBEWEGING (svb), progressieve studentenvereniging, in 1967 opgericht in de schoot van het Leuvense Katholiek Vlaams Hoogstudentenverbond (KVHV).

Het Leuvense KVHV had in de Vlaamse ontvoogdingsstrijd steeds een voortrekkersrol gespeeld. In de jaren 1960 bracht de problematiek rond 'Leuven Vlaams' een en ander in een stroomversnelling. Na het bekend raken van de bisschoppelijke beslissing van 13 mei 1966 over de ondeelbaarheid van de Katholieke Universiteit Leuven (KUL), stond Leuven in rep en roer. Het mandement druiste lijnrecht in tegen de Vlaamse verlangens en bracht een brede mobilisatie van Vlaamsgezinde krachten teweeg. De autoritaire toon waarmee deze beslissing werd opgelegd leidde bij een deel van de studentenbevolking bovendien tot antiklerikale en antiautoritaire reacties.

In dit protest kwam er een verbinding tussen het Vlaams-nationale verzet en de sociale eisen voor de democratisering van het onderwijs, die reeds vanaf de jaren 1950 door de studentenbeweging werden gedragen. De collectieve acties werden gecoördineerd door het Actiecomité-Leuven, waarin heel wat jonge KVHV'ers actief waren. Zij vormden een

Omslag van "13 mei" (nummer 7), het infoblad van de Studenten-vakbeweging. De SVB ontstond in 1967 vanuit de Leuvense KVHV. De democratiseringseis was prioritair aan het Vlaamse strijd-programma. (AMVS)

nieuwe generatie van studentenleiders die, geradicaliseerd door de harde repressie van de ordestrijdkrachten, de democratische eisen steeds zwaarder liet doorwegen op de Vlaamse verlan-gens. Daarmee sloten zij aan bij de democratiseringsgolf die internationaal in studentenmiddens opgang maakte. Deze mentaliteitsverschuiving werd geïllustreerd door het feit dat als strijdlid niet lan-ger *De Vlaamse Leeuw* maar *We shall overcome*, het ontvoogdingslied van de Amerikaanse zwarten, door de straten van Leuven klonk.

In het volgende academiejaar (1966-1967) werd het KVHV-tijdschrift *Ons Leven* onder hoofdredactie van Ludo Martens de spreekbuis van de vooruit-strevende studenten. In diverse artikels werd ge-pleit voor de oprichting van een studentensyndi-caat. Het concept van een Studentenvakbeweging kwam uit Nederland. Ton Regtien had er reeds in 1963 een SVB opgericht, die al snel 10 procent van de Nederlandse studenten had weten te groeperen. Op 3 maart 1967 werd door de leiding van het KVHV een Vlaamse SVB boven de doopvont gehou-den. De SVB wilde de progressieve studenten ver-enigen in de strijd voor de democratisering van de universiteit en van de staat. In haar actieterrein bleef zij zich aanvankelijk wel concentreren op Leuven-Vlaams. Zij slaagde er echter niet in om in de studentenbeweging een ruime basis uit te bou-wen. De door haar gelanceerde Operatie Ultima-

tum (waarbij een beslissing werd geëist inzake de autonomie van de Nederlandstalige sectie van de KUL) draaide uit op een mislukking, en haar plannen voor een algemene staking op 18 mei werden zo sterk gecontesteerd dat het KVHV niet langer werd erkend als representatief voor de Leuvense studentenbevolking.

De omvorming van het KVHV tot een links studentensyndicaat botste op hevig verzet van de meer traditionele KVHV-vleugel. Reeds in oktober 1966 had een kleine groep KVHV'ers uit protest tegen de "communistische tendens" in hun bestuur tevergeefs geprobeerd om een alternatief KVHV van de grond te krijgen. Op 5 juni 1967 zouden de oplopende spanningen echter leiden tot een volledige breuk tussen SVB en KVHV. SVB'er Paul Goossens werd weliswaar herkozen als KVHV-preses, maar zou in oktober het verbond verlaten om zich tot SVB-voorman te ontpoppen.

In de loop van 1967-1968 werden ook aan andere Vlaamse universiteiten SVB-kernen opgericht. In Leuven werkte de SVB samen met het KVHV en andere studentenverenigingen in het Aktiekomitee Universitaire Ekspanisie, dat instond voor de coördinatie van alle studentenacties voor de overheveling van de Franstalige KUL-afdeling naar Wallonië. Wanneer in januari 1968 een nieuwe studentenopstand uitbrak als antwoord op de expansieplannen van de Franstalige afdeling, trad de SVB weer op de voorgrond. Enkele SVB-militanten hadden intussen op een internationale studentenbijeenkomst in Berlijn Lenin leren kennen en in Leuven geïntroduceerd. Zij begeleidden de ideologische radicalisering van de studentenmassa, die door de politie-repressie en de maatregelen van de academische overheid in de hand werd gewerkt. De SVB werd een verzamelpunt van allerlei idealistische activisten voor wie de overhevelingsproblematiek slechts in de schaduw stond van een antikapitalistische contestatie.

Na de januarirevolte nam de SVB definitief afscheid van de V.B. In haar acties schonk zij enkel nog aandacht aan de interne democratisering van de universiteit (bijvoorbeeld in de Aktie Informatierecht) en – meer en meer – aan de arbeidersstrijd (bijvoorbeeld in de solidariteitsacties met de stakende arbeiders in Ford Genk). Door haar dogmatisering en haar poging om aansluiting te vinden bij de arbeidersbeweging, verloor de SVB de band met de meeste studenten die zij in januari 1968 had weten te mobiliseren. In het elan rond de Limburgse mijnstaking van januari 1970 vormde de SVB zich om tot de Marxistisch-Leninistische Beweging (MLB), die later aan de basis zou liggen van de maoïstische partij Alle Macht Aan De Arbeiders (AMADA, nadien omgevormd tot Partij van de Arbeid). Doorheen de jaren 1970 zou de MLB nog een belangrijke rol blijven spelen in de progressieve studentenbeweging aan de Vlaamse universiteiten. Door de

machtspositie die zij tot 1974 wist te behouden in de **Vereniging van Vlaamse Studenten (vvs)**, kon zij bovendien gemakkelijk nationaal mobiliseren voor allerlei protestmanifestaties. Daarna viel zij terug tot een marginaal groepje (**studentenbeweging; onderwijs**).

LITERATUUR: Artikelen in *Ons Leven* (1966-1968); – *Ervaringen uit twee jaar strijd te Leuven*, 1968; – J. de Man (red.), *Het gevecht met de mammon. Interviews met kontesterende studentenleiders in West-Europa*, 1968; – L. Martens en K. Merckx, *Dat was* 1968, 1978; – M. van Amerongen (e.a.), *Mei '68. De grote kater*, 1978; – L. Vos, 'Terugblik op roerige jaren', in *Onze Alma Mater*, jg. 32, nr. 4 (1978), p. 223-242; – L. Vos, 'De nieuwe studentenbeweging. Welvaart en mentaliteit in de jaren zestig', in W. Frijhoff en M. Hiemstra (ed.), *Bewogen en bewegen. De historicus in het spanningsveld tussen economie en cultuur*, 1986, p. 393-409; – id., 'Twee Leuvense studentenrevoltes (1924/1925-1968). Een vergelijking', in *Liber amicorum Dr. J. Schreeder*, 1987, p. 291-309; – id. (e.a.), *Studentenprotest in de jaren zestig. De Stoute Jaren*, 1988.

BREGT HENKENS